

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиски извештаи

За годината што завршува на 31 декември 2007

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е ионаку назначено)***Содржина**

	Страна
Независен ревизорски извештај	1-2
Биланс на успех	4
Биланс на состојба	5-6
Извештај за промените на капиталот	7
Извештај за паричните текови	8
Белешки кон финансиските извештаи	9-55

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До Советот на Народна банка на Република Македонија

Извештај за финансиските извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на Народна банка на Република Македонија, кои што го вклучуваат билансот на состојба заклучно со 31 декември 2007 година, како и билансот на успех, извештајот за промени во главнината и извештајот за парични текови за годината која што завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки.

Одговорност на менаџментот за финансиските извештаи

Менаџментот е одговорен за подготвувањето и објективното презентирање на овие финансиски извештаи во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување. Оваа одговорност вклучува: обликување, имплементирање и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка; избирање и примена на соодветни сметководствени политики; како и правење на сметководствени проценки кои што се разумни во околностите.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија. Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на финансиските извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на финансиските извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на менаџментот, како и оценка на севкупното презентирање на финансиските извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се доволни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, финансиските извештаи даваат вистинска и објективна слика на финансиската состојба на Народна банка на Република Македонија заклучно со 31 декември 2007 година, како и на неговата финансиска успешност и неговите парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување.

PriceWaterhouseCoopers sloven

Прајсвотерхаускуперс довел Скопје

Скопје,

5 март 2008

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Членови на Советот

Петар Гошев, гувернер
Емилија Нацеска, вицегувернер
Фадил Бајрами, вицегувернер
Верица Хаџи - Василева - Марковска
Горан Петрески
Лиман Куртиши
Љубомир Кекеновски (до 4 април 2007 година)
Драге Јанев
Тихомир Петрески

Седиште

Комплекс банки бб
1000, Скопје

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***БИЛАНС НА УСПЕХ**

	Белешка	2007	2006
Приходи од камати	5	2.498.281	2.192.048
Расходи од камати	6	(1.503.590)	(1.092.988)
Нето - приходи од камати		994.691	1.099.060
Приходи од провизии	7	300.915	234.846
Расходи од провизии	8	(6.628)	(9.781)
Нето - приходи од провизии		294.287	225.065
Нето нереализирани курсни и ценовни промени	9	322.814	(295.526)
Нето - приходи од хартии од вредност за тргување	10	997.496	177.308
Останати оперативни приходи	11	189.687	246.311
Расходи за вработените	12	(297.197)	(286.774)
Амортизација	25,26	(68.622)	(57.960)
Останати расходи	13	(178.678)	(159.066)
Резервации и отписи	14	(32.619)	(164.916)
Нето - добивка за годината		2.221.859	783.502

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

БИЛАНС НА СОСТОЈБА

АКТИВА	Белешка	31 декември	
		2007	2006
Злато	15	7.615.411	6.454.563
Депозити во странска валута	16	55.845.883	71.065.999
Ефективни странски пари	17	90.101	206.660
Странски хартии од вредност	18	30.977.470	9.807.416
Специјални права на влечење	19	60.484	138.555
Девизни средства		94.589.349	87.673.193
Побарувања од државата за односи со ММФ	20	551.548	587.196
Хартии од вредност на државата	21	712.389	1.918.813
Побарувања од државата		1.263.937	2.506.009
Членство кај ММФ	22	4.708.063	4.994.565
Кредити дадени на банки	23	15.912	24.426
Други побарувања	24	-	-
Побарувања од банки		15.912	24.426
Недвижности и опрема	25	897.795	903.595
Нематеријални средства	26	30.899	31.347
Пригодни ковани пари	27	88.719	90.023
Побарувања	28	21.660	22.724
Останата актива	29	101.027	61.595
Вкупна актива		101.717.361	96.307.477

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007

(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е ионаку назначено)

БИЛАНС НА СОСТОЈБА (продолжение)

ПАСИВА	Белешка	31 декември	
		2007	2006
Готови пари во оптек	30	19.893.323	17.768.218
Депозити на банки	31	10.671.843	7.382.243
Задолжителна резерва на банки и штедилници	32	7.294.331	6.386.882
Благајнички записи на Народната банка	33	21.040.271	9.480.027
Денарски депозити на државата	34	12.170.661	12.868.664
Денарски депозити за државни хартии од вредност за монетарни цели	34	4.597.550	4.611.403
Девизни депозити на државата	35	5.520.143	17.686.878
Депозити на државата		22.288.354	35.166.945
Ограничени депозити	36	1.738.804	492.954
Алокација на СПВ		551.548	587.196
Позајмувања од ММФ		-	2.593.312
Обврски врз основа на членство и депозити		4.708.063	4.994.565
Обврски спрема ММФ	37	5.259.611	8.175.073
Останати депозити	38	2.009.321	1.899.555
Останати обврски	39	1.462.572	424.347
Посебна резерва	40	278.826	246.164
Останата пасива	41	519.355	557.417
Останата пасива		2.260.753	1.227.928
Капитал		1.289.789	1.289.789
Општи резерви		1.503.132	1.103.543
Ревалоризациони резерви		6.467.829	5.971.910
Акумулирана загуба		-	(37.590)
Капитал и резерви	42	9.260.750	8.327.652
Вкупна пасива		101.717.361	96.307.477

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007

(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

ИЗВЕШТАЈ НА ПРОМЕНИТЕ ВО КАПИТАЛОТ

Белешка	Капитал	Општи резерви	Ревалоризациони резерви	Ревалоризација на уметнички слики	Акумулирана загуба	Вкупно капитал и резерви
Состојба на 1 јануари 2006 година	1.289.789	502.110	6.217.273	-	(209.042)	7.800.130
Ревалоризација на уметнички слики	-	-	-	1.777	-	1.777
Нето добивка која не е призната преку биланс на успех	-	-	-	1.777	-	1.777
Добивка за годината	-	-	-	-	783.502	783.502
Вкупно признати приходи за 2006 година	-	-	-	1.777	783.502	783.502
Пресметани позитивни курсни и ценовни промени на злато	-	-	638.349	-	(638.349)	-
Пресметани негативни курсни разлики	-	-	(933.874)	-	933.874	-
Пресметани позитивни ценовни промени за ХВ	-	-	48.742	-	(48.742)	-
Реализирани ценовни промени	-	-	(357)	-	357	-
Распределба во општи резерви	-	601.433	-	-	(601.433)	-
Распределба во Буџет на Република Македонија	-	-	-	-	(257.757)	(257.757)
Состојба на 31 декември 2006 година / 1 јануари 2007	1.289.789	1.103.543	5.970.133	1.777	(37.590)	8.327.652
Добивка за годината	-	-	-	-	2.221.859	2.221.859
Вкупно признати приходи за 2007 година	-	-	-	-	2.221.859	2.221.859
Пресметани позитивни курсни и ценовни промени на злато	42	-	1.160.736	-	(1.160.736)	-
Пресметани негативни курсни разлики	42	-	(837.921)	-	837.921	-
Пресметани позитивни ценовни промени за ХВ	42	-	221.251	-	(221.251)	-
Реализирани ценовни промени	42	-	(48.147)	-	48.147	-
Распределба во општи резерви	42	-	399.589	-	(399.589)	-
Распределба во Буџет на Република Македонија	39	-	-	-	(1.288.761)	(1.288.761)
Состојба на 31 декември 2007 година	1.289.789	1.503.132	6.466.052	1.777	-	9.260.750

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007***(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)***ИЗВЕШТАЈ НА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ**

	Белешка	31 Декември	
		2007	2006
Нето-добивка пред распределба		2.221.859	783.502
Коригиран за:			
Приходи од камати	5	(2.498.281)	(2.294.676)
Расходи од камати	6	1.503.590	1.092.988
Нереализирани ценовни промени од злато		(1.160.736)	(638.349)
Нереализирани ценовни промени од хартии од вредност за тргување		(217.517)	(37.098)
Исправка на вредност		(44)	73.024
Посебна резерва		32.662	91.892
Амортизација	25,26	68.622	57.960
Нето - добивка / (загуба) пред промените во активата и пасивата		(49.845)	(870.757)
Злато		(112)	63
Странски хартии од вредност		(20.487.245)	(7.906.769)
Депозити орочени над 90 дена		-	4.603.155
Ограничени депозити		(227.517)	(273.518)
Побарувања од државата		1.206.423	1.002.041
Побарувања од банки		6.914	6.821
Останата актива		(71.738)	(65.897)
Пари во оптек		2.125.105	1.917.606
Депозити на банки		3.286.309	2.406.372
Задолжителна резерва на банки и штедилници		904.360	1.052.969
Депозити на државата вклучувајќи ограничени и други депозити		(11.533.158)	10.952.831
Отплата на позајмици од ММФ		(2.593.312)	(628.545)
Останата пасива		(269.363)	328.635
Примени камати		2.032.990	2.249.945
Платени камати		(1.485.544)	(1.045.398)
Нето парични текови од/ (користени во) оперативни активности		(27.155.733)	13.729.554
Набавки на недвижности и опрема		(62.404)	(53.417)
Приноси од продажба на недвижности и опрема		30	985
Нето парични текови користени во инвестициони активности		(62.374)	(52.432)
Издадени благајнички записи на НБРМ		11.539.527	534.805
Нето парични текови користени во финансиски активности		11.539.527	534.805
Нето - зголемување/(намалување) на парите и парични средства		(15.678.580)	14.211.927
Пари и парични средства на почетокот на годината		70.690.093	56.478.166
Пари и парични средства на крајот на годината	43	55.011.513	70.690.093

1. Општи информации

Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) е централна банка на Република Македонија и е единствена емисиона институција во државата. Организацијата и работењето на Народната банка се регулирани со Законот за Народната банка на Република Македонија од 22 јануари 2002 година и измените и дополнувањата на Законот за Народната банка на Република Македонија од 31 јули и 31 декември 2003 година, 21 јули 2004 година, 21 јули 2005 година и 7 декември 2006 година. Според Законот, Народната банка е правно лице во целосна сопственост на државата со финансиска и со административна самостојност. Народната банка како централна емисиона банка се конституира во 1992 година.

Според Законот за Народната банка, основна цел на Народната банка е одржување на ценовната стабилност. Народната банка ја поддржува економската политика на земјата и се грижи за финансиската стабилност, без да се загрози остварувањето на нејзината основна цел, а почитувајќи ги начелата на пазарната економија. Остварувањето на овие цели имаат приоритет пред остварувањето на добивка.

Народната банка поднесува полугодишен и годишен извештај за работењето, за банкарската супервизија и за управувањето со девизните резерви, до Собранието на Република Македонија, како и годишен финансиски извештај ревидиран од страна на независен надворешен ревизор.

Нето-добивката се распределува во ревалоризациони резерви, општи резерви и во Буџетот на Република Македонија. Нереализираните приходи кои произлегуваат од ценовни и курсни промени во целост се издвојуваат во ревалоризациони резерви. По распределувањето на ревалоризационите резерви, согласно измените на Законот за Народната банка од декември 2006 година, 70% од нето-добивката се распоредува во општи резерви, односно 15% по достигнување на нивото на основниот капитал пропишан со овој Закон, а остатокот претставува приход на Буџетот на Република Македонија. Загубата се покрива од општите резерви на Народната банка, а доколку тие не се доволни, непокриената загуба се покрива од Буџетот на Република Македонија или со преносливи каматоносни должнички хартии од вредност издадени од Република Македонија.

Органи на Народната банка се Советот на Народната банка и гувернерот на Народната банка. Вкупниот број на вработени на 31 декември 2007 година е 418 (31 декември 2006: 417). Финансиските извештаи се усвоени од Советот на Народната банка на Република Македонија на 28 февруари 2008 и потпишани во нејзино име од страна на претседателот на Советот на Народната банка:

Претседател на Советот на Народната банка

м-р Петар Гошев

2. Преглед на значајни сметководствени политики

Основните сметководствени политики применети при изготвување на овие финансиски извештаи се прикажани подолу:

A Основа за подготовка на финансиските извештаи

Финансиските извештаи се изготвени во согласност со Законот за Народната банка и Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), кои ги вклучуваат стандардите и толкувањата одобрени од Одборот за Меѓународни сметководствени стандарди (ОМСС) и толкувањата издадени од Комисијата за толкување на меѓународно финансиско известување (КТМФИ) на Комитетот за меѓународните сметководствени стандарди (КМСС).

Финансиските извештаи се изготвени според принципот на набавна вредност како основа за мерење, модифициран за мерењето според објективна вредност на хартиите од вредност за тргување, златото и уметничките слики.

Промени на сметководствени оценки и промени на сметководствени политики

Во текот на 2007 година се изврши анализа на сегашната вредност и корисниот век на недвижностите, опремата и нематеријалните средства на Народната банка која резултираше со преценка на корисниот век на средствата. Во јули 2007 година се донесени Сметководствени правила за евидентирање на недвижности, опрема и нематеријални средства, кои се применуваат од 1 септември 2007 година и според кои е утврден следниот корисен век на употреба:

	Корисен век на употреба од септември 2007	Корисен век на употреба до август 2007 година
Градежни објекти	од 5 до 50 години	од 10 до 77 години
Опрема	од 3 до 10 години	5 до 10 години
Транспортни средства	од 5 до 6 години	6 до 7 години
Канцелариски мебел	од 5 до 10 години	5 до 10 години
Нематеријални средства	од 3 до 5 години	5 години

Пресметаната амортизација во првиот месец од примената на новиот проценет век изнесуваше МКД 9.300.000, а во последователните месеци изнесува МКД 8.300.000. Износот на пресметаната месечна амортизација со примената на претходно утврдениот корисен век и амортизациони стапки на средствата изнесуваше МКД 4.000.000.

Согласно со сметководствените правила корисниот век на средствата ќе се преоценува најмалку еднаш годишно или доколку се оцени за неопходно. Ефектите од примената на овие правила се применуваат перспективно, односно во идните периоди (види белешка 2J и 2K).

Усвојување нови или ревидирани стандарди и толкувања

На 1 јануари 2007 година стапија во сила одредени нови МСФИ кои се однесуваат и на Народната банка. Подолу во текстот се дадени новите, изменетите стандарди или толкувања, коишто се или би можеле да бидат релевантни за работењето на Народната банка и нивното влијание врз сметководствените политики. Сите промени во сметководствените политики се применети ретроспективно, со усогласување на задржаната добивка на 1 јануари 2006, доколку не е поинаку наведено.

МСФИ 7 Финансиски инструменти: обелоденување и комплементарни дополнувања на МСС 1, Презентирање на финансиски извештаи - капитални обелоденувања (со важност од 1 јануари 2007). МСФИ 7 воведува нови обелоденувања со цел обезбедување подетални информации за финансиските инструменти, кои вклучуваат и квантитативни аспекти за ризичната изложеност, како и методи за управување со ризикот.

МСФИ 7 бара претставување на квалитативни и квантитативни информации за изложеноста на ризици кои произлегуваат од финансиските инструменти, вклучувајќи минимум обелоденувања за кредитниот ризик, ризикот од неликвидност и пазарниот ризик, вклучително и сензитивна анализа на пазарниот ризик. Тој го заменува МСС 30, Обелоденувања во финансиските извештаи на банки и слични финансиски институции, и барањата за обелоденување на МСС 32, Финансиски инструменти: обелоденување и презентирање. Наменет е за сите субјекти кои известуваат согласно МСФИ. Дополнувањето на МСС 1 ги воведува прилозите за нивото на капиталот на субјектот и како тој управува со капиталот. Народната банка го процени влијанието на МСФИ 7 и измените на МСС 1 и донесе заклучок дека измените ќе вклучат сензитивни анализи на пазарен ризик и презентирање на капиталот согласно измените на МСС 1. Народната банка го применува МСФИ 7 и измените на МСС 1 од сметководствениот период кој започнува на 1 Јануари 2007 година.

Постојат други нови стандарди или дополнувања на веќе постоечките, кои се задолжителни за примена од 1 Јануари 2008 или подоцна, кои Народната банка не ги примени предвреме.

Овие дополнувања и стандарди вклучуваат:

- МСФИ 8, Оперативни сегменти (стапува на сила од 1 Јануари 2008);
- КТМСФИ 11, МСФИ 2 - Групни Трансакции и за откупени Сопственички акции (во примена од 1 Март 2007);
- КТМСФИ 12, Аранжмани по услужни концесии (во примена од 1 Јануари 2009)

Новите стандарди и интерпретации нема да имаат значајно влијание врз финансиските извештаи на Народната банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Б Трансакции во странска валута

Функционална и известувачка валута

Ставките кои се вклучени во финансиските извештаи се прикажани во валута според моменталните услови во кои дејствува Народната банка (функционална валута). Финансиските извештаи се прикажани во МКД, која е функционална и известувачка валута на Народната банка, изразена во илјади денари.

Трансакции и состојби

Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажуваат во МКД според девизниот курс на денот на составување на билансот на состојба. Трансакциите кои се извршени во странска валута се изразуваат во МКД по девизниот курс на денот на трансакцијата. Сите разлики од промените на девизните курсеви се признати во билансот на успех.

Девизен курс:	31 декември 2007 МКД	31 декември 2006 МКД
УСД	41,66	46,45
ЕУР	61,20	61,17
СПВ	65,83	70,08

В Нетирање

Финансиските средства и обврски се нетираат и нивната нето вредност се прикажува во билансот на состојба на нето основа доколку постојат законски применливи права за нетирање и можност за прикажување или порамнување на трансакциите на нето основа.

Г Репо - трансакции

Продадените хартии што се предмет на повторно купување (репо-трансакции) се рекласификувани во финансиските извештаи како средства кои се дадени под закуп кога преносителот, според договорот, има право или намера да ги продаде или повторно да ги заложат како колатерал. Обврските врз основа на репо - трансакции се вклучени во депозитите спрема банките. Побарувањето по купените хартиите од вредност кои се предмет на повторна продажба се вклучени во кредити дадени на банките. Разликата помеѓу продажната и куповната цена претставува камата и е пресметана за целокупното времетраење на договорот со примена на методот на ефективна каматна стапка. Хартиите од вредност кои се предмет на заем се прикажани во финансиските извештаи.

Хартиите од вредност кои се позајмени и оние кои се примени како колатерал за обратни трансакции не се признаваат во финансиските извештаи, освен доколку не се продадени на трети лица, во кој случај набавките и продажбите се прикажани како добивка или загуба и се вклучени во приходите од работењето. Обврската за враќање на хартиите од вредност се прикажува по пазарна вредност како обврска од редовното работење.

Д Депозити во банки

Депозитите во банки се прикажани по амортизирана вредност исто како и кредити на, и пласмани во банки (види белешка 2Ж), намалени за исправката (види белешка 2S).

Ѓ Монетарно злато

Монетарното злато го сочинуваат златни депозити во коресподентни банки и залиха на златни прачки изработени по меѓународни стандарди кои се чуваат во трезорот на Народната банка. Монетарното злато е дел од девизните резерви. Златото се мери во единица мерка фина унца злато.

Златото се прикажува по пазарна вредност. Пазарна вредност е вредност која може да биде реализирана при продажба на средството под нормални комерцијални услови помеѓу две заинтересирани страни и е пресметана врз основа на цената на Лондонската Берза за злато, изразена во САД долари, деноминирана во МКД по тековниот девизен курс на МКД во однос на САД долари на денот на трансакцијата.

Реализираните и нереализираните добивки и загуби од ревалоризацијата на златото на крајот на пресметковниот период кои резултираат од промените во пазарната цена на златото и промената на курсот на денарот во однос на САД доларот, се вклучуваат во билансот на успех.

Е Пари и парични средства

За целите на извештајот за парични текови, парите и паричните средства ги вклучуваат, износитите со рок на достасување пократок од 90 дена од датумот на стекнување вклучувајќи девизни депозити без ограничените депозити, девизи во трезорот на Народната банка и СПВ средства на посебната сметка кај ММФ.

Ж Финансиски средства

Народната банка ги класифицира финансиските средства како: финансиски средства по објективна вредност низ билансот на успех, кредити и побарувања, средства кои се чуваат до достасување и средства расположиви за продажба. Народната банка ја одредува класификацијата на финансиските средства при почетното признавање.

Вложувањата во хартии од вредност кои се чуваат до достасување, кредитите и побарувањата и хартии од вредност расположливи за продажба почетно се искажуваат според нивната набавна цена, односно објективната вредност на дадените средства во моментот на нивното стекнување, вклучувајќи ги и трошоците на набавка.

Вложувањата во финансиски средства по објективна вредност низ билансот на успех почетно се искажуваат според нивната набавна цена, односно објективната вредност на дадените средства во моментот на нивно стекнување, а трошоците за набавка се признаваат во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Финансиски средства кои се мерат по објективна вредност низ билансот на успех

Оваа категорија има две поткатегории: финансиски средства кои се чуваат за тргување, и оние кои се класифицираат по објективна вредност низ билансот на успех во моментот на нивното стекнување. Финансиските средства се класифицирани во оваа категорија ако се стекнати главно заради продажба на краток рок или ако се класифицираат како такви од менаџментот. Нема финансиски средства кои се мерат по објективна вредност низ билансот на успех кои не се чуваат за тргување.

Финансиските средства се класифицираат како средства кои се чуваат за тргување ако се стекнати главно заради продавање или откуп на краток рок и за кои постои модел за остварување на добивка на краток рок. Единствено странските должнички хартии од вредност се финансиски средства кои се класифицирани за тргување.

Хартиите од вредност за тргување се вреднуваат по објективна вредност и ценовните промени се вклучуваат во билансот на успех.

Кредити и аванси

Кредитите и авансите се недеривативни финансиски средства, со фиксни или предвидливи плаќања и кои не се котирали на активните пазари. Тие произлегуваат од активностите каде Народната банка обезбедува пари на должник без намера за тргување.

Кредитите се признаваат кога паричните средства се одобрени на должникот и се прикажани по амортизирана вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка.

Хартии од вредност што се чуваат до достасување

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се недеривативни финансиски средства со фиксни или одредени периоди на отплата и со фиксен период на достасаност, коишто Народната банка има намера и можност да ги чува до периодот на достасување.

Хартиите од вредност што се чуваат до достасување се признаваат по амортизирана вредност со користење на принципот на ефективна каматна стапка.

Доколку Народната банка продаде незначителен износ од средствата што се чуваат до достасување, во тој случај класификацијата на целата категорија ќе се доведе во прашање и ќе се рекласифицира како расположливи за продажба.

Хартиите од вредност расположливи за продажба

Хартиите од вредност расположливи за продажба се оние финансиски средства кои Народната банка има намера да ги чува на неодреден период и кои може да се продадат поради ликвидносни потреби.

Хартиите од вредност расположливи за продажба, последователно се мерат по објективна вредност. Објективната вредност на инвестициите кои котираат на активните пазари се базираат врз основа на котираните цени. Во случаите каде што нема активен пазар за должничките инструменти Народната банка пресметува објективна вредност, користејќи техники на вреднување. Некотирачките сопственички акции чија објективна вредност не може да биде реално утврдена се прикажува по набавна вредност, намалена за исправката на вредноста.

Нереализираните добивки и загуби се искажуваат како посебна компонента на капиталот до моментот на отуѓување на вложувањето или вршење исправка на вредноста. При отуѓување или намалување на вредноста, кумулираните добивки или загуби искажани во капиталот се вклучуваат во билансот на успех за периодот за кој се однесуваат.

3 Објективна вредност

За вложувањата во финансиски инструменти со кои се тргува на финансиски пазари, објективната вредност се одредува преку котираните пазарни цени.

За вложувањата кои не котираат, објективната вредност се одредува преку пазарните цени на сличните вложувања, или се базира врз основа на дисконтираните очекувани парични текови.

S Исправка на вредноста и ненаплатливост на финансиските средства

Средствата евиденцирани според амортизирана вредност

На датумот на кој се сочинува билансот на состојба се врши проценка со цел утврдување дали постои објективен доказ дека вредноста на одредено финансиско средство или група финансиски средства е намалена. Финансиско средство или група финансиски средства се оштетени и исправка на вредност се пресметува ако, и само ако, постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случуваат после првичното признавање на средствата (настан кој предизвикува загуба) и тој настан кој предизвикува загуба (или настани) имаат влијание на проценетите идни парични текови од финансиското средство или група финансиски средства кои може објективно да се проценат.

За потребите на групна проценка на исправката на вредност (вреднувањето на исправката на вредноста) на финансиските средства, тие се групирани врз основа на кредитните карактеристики (т.е. врз основа на банкарски оценувачки процеси кои ги земаат предвид видот на средството, индустријата, географската локација, видот на колатералот, досегашниот должнички статус и други релевантни фактори).

Тие карактеристики се релевантни за проценката на идните парични приливи од соодветните средства преку оценување на способноста на должниците за исплаќање на обврските.

Идните парични текови од финансиските средства, за кои е направена збирна проценка за исправка на вредноста, се прикажани врз основа на очекуваните парични текови од овие средства и загубите од минатите години за средства со карактеристики на кредитен ризик слични со оние на Народната банка. Загубите од минатите години се усогласени врз основа на расположливите податоци со цел да се прикаже ефектот на моменталните состојби кои не се однесуваат на периодот во кој настанала загубата и да се отстранат ефектите од минатите периоди кои не се релевантни за сегашноста.

Проценетите идни парични текови треба да ги прикажат и да бидат конзистентни со промените на достапните податоци од период во период. Методологијата и проценката на идните парични текови се ревидираат на редовна основа од страна на Народната банка за да се намалат разликите помеѓу проценетите и фактички настанатите загуби.

Кога побарувањето е ненаплатливо, тоа се отпишува до износот на резервирањето за износот на исправката на истото побарување.

Таквите побарувања се отпишуваат откако сите потребни процедури се завршени и износот на загубата е одреден. Идните наплати на претходно отпишаните побарувања ја намалуваат вредноста на резервациите за покривање на загуби во билансот на успех.

Доколку во последователниот период износот на исправката на вредност се намали и тоа може објективно да се поврзе со настан кој се случил по намалувањето на вредноста (како што е подобрувањето на кредитниот рејтинг на должникот), намалувањето на вредноста на финансиското средство треба да биде анулирано преку коригирање на сметката за исправка на вредноста. Износот на анулирањето треба да биде вклучен во нето-добивката или загубата за периодот.

Средства расположливи за продажба

На датумот на кој се сочинува билансот на состојба Народната банка врши проценка за да се утврди дали постои објективен доказ дека е намалена вредноста на одредено финансиско средство или група финансиски средства. За вложувањата во сопственички инструменти класифицирани како расположливи за продажба, значителното или пролонгираното намалување на објективната вредност на вложувањето под неговата набавна вредност се смета како објективен доказ за оштетувањето. Во тој случај, кумулативната загуба измерена како разлика помеѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за исправката на истото побарување призната во билансот на успех во минати периоди се анулира од капиталот и се признава во билансот на успех. Исправката на вредност за сопственички вложувања, призната во билансот на успех, последователно не се анулира низ билансот на успех. Доколку во последователниот период објективната вредност на должнички инструменти се зголеми и тоа може објективно да се поврзе со настан кој се случил по намалувањето на вредноста, намалувањето на вредноста треба да биде анулирано во билансот на успех.

И Сметководство на датум на тргување и порамнување

Сите редовни набавки и продажби на финансиски средства се признаваат на датумот на подмирување, односно на датумот на кој средството е добиено или предадено на друго лице. Редовните набавки или продажби се набавки или продажби на финансиски средства кои бараат испорака на средствата во даден рок кој е главно утврден по пат на регулатива или конвенција на пазарот.

Ј Недвижности и опрема

Сите ставки на недвижности и опрема, освен уметничките слики се признаваат по нивната набавна вредност намалена за амортизацијата. Инвестициите во тек се прикажани по набавната вредност на нивната подготовка вклучувајќи ги трошоците за трети лица. Не се пресметува амортизација во текот на инвестицијата. По завршувањето на изведбата, сите акумулирани трошоци се префрлени на соодветните материјални вложувања и опрема и се предмет на соодветната стапка на амортизација. Добивките и загубите при расходување на недвижностите и опремата се прикажани во билансот на успех.

Уметничките слики се признаваат по нивната објективна вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во капиталот во ревалоризациони резерви за уметнички слики.

Амортизација се пресметува на сите средства освен на инвестициите во тек со примена на праволинискиот метод, врз база на проценетиот корисен век на имотот и опремата, како што е прикажано подолу:

Основно средство	Корисен век на употреба од септември 2007	Корисен век на употреба до август 2007
Згради	5 до 50 години	10 до 77 години
Опрема	3 до 10 години	5 до 10 години
Возила	5 до 6 години	6 до 7 години
Мебел	5 до 10 години	5 до 10 години

Корисниот век на употреба на недвижностите и опремата се ревидира и прилагодува најмалку еднаш годишно, односно доколку се оцени како неопходно и се применува перспективно. Земјиштето, уметничките слики и нумизматиката не се предмет на амортизација.

К Нематеријални вложувања

Нематеријалните средства се состојат од компјутерски софтвер. Средството е прикажано по вредноста по која е набавено и се амортизира според праволиниски метод за проценетиот животен век, кој не е подолг од 3 до 5 години, (до 31 август 2007 година од 5 години).

Л Исправка на вредноста на нефинансиски средства

Средствата кои имаат неограничен животен век не се предмет на амортизација и се тестирани за исправка на вредност на годишна основа. Средствата кои се предмет на амортизација се ревидираат за исправка на вредност тогаш кога одредени настани или промени индицираат дека книговодствената вредност не е соодветна. Загубата поради оштетување (исправка на вредноста) е еднаква на износот за кој книговодствената вредност на средството ја надминува неговата надоместлива вредност. Надоместливата вредност е поголемиот износ помеѓу објективната вредност на средството намалена за трошоците за продажба и вредноста на средството во употреба. При оценка на исправката на вредноста на средствата, тие се групирани од најниско ниво според способноста да генерираат парични текови (единици за генерирање парични текови). Сите нефинансиски средства, освен гудвилот, за кои била призната исправка на вредност, се предмет на анализа за да се утврди дали постои можност за анулирање на исправката на вредноста на датумот на известување.

Љ Пригодни ковани пари

Пригодните ковани пари не се платежно средство и вообичаено содржат уметничка или колекционерска вредност, и следствено се продаваат по цена повисока од вредноста на металот од кој се изработени. Народната банка произведува пригодни ковани пари за одбележување на значајни настани, врз основа на Одлука на Владата на Република Македонија. Пригодните ковани пари се вреднуваат по нивната продажна цена, донесена од Советот на Народната банка.

Приходите од продажба на пригодни ковани пари се признаваат доколку е веројатно дека Народната банка ќе има идни економски користи од истите и доколку овие користи може веродостојно да се мерат.

М Доверителски активности

Народната банка има улога на доверител во доверителски активности кои се јавуваат како резултат на чување или пласирање на средства во име и за сметка на државата. Приходот кој настанува по овие основи е изземен од овие финансиски извештаи и средствата се прикажани на нето основа. Народната банка остварува приходи од провизија по основ на овие активности (белешка 7).

Н Банкноти и ковани пари во оптек

Банкнотите и кованиците пари во оптек емитирани од страна на Народната банка се прикажани во Билансот на состојба како обврска во корист на имателот, изразена во номинална вредност. Кога банкнотите и кованиците пари се повлекуваат од оптек, се зголемува обврската за депозитни пари, а се намалува обврската во корист на имателот за готови пари.

Њ Краткорочни хартии од вредност

Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи) се издаваат исклучиво во домашна валута со период на достасување од 28 дена. Краткорочните хартии од вредност (благајнички записи), издадени од страна на Народната банка за остварување на целите на монетарната политика, се евидентираат според дисконтирана вредност, одразувајќи ги износите што ги платиле банките за да ги добијат. Каматата се пресметува и се евидентира како што достасува.

О Депозити

Депозитите почетно се признаваат по нивната објективна вредност. Депозитите последователно се мерат по амортизирана вредност.

П Резервации

Резервациите се признаваат кога Народната банка има сегашна правна или конструктивна обврска, која е настаната како резултат на минати настани и за која е веројатно дека ќе настане одлив на средства за да се подмири таа обврска, и постои можност за проценување на износот на обврската.

Р Заеми

Заемот се признава кога ќе настане, според објективна вредност, нето од трансакционите трошоци. Последователно по првичното признавање, каматоносните заеми се вреднуваат по амортизационен трошок. Доколку долгот се подмири пред неговото достасување, која било разлика помеѓу отплатениот износ и сметководствената вредност се прикажува во билансот на успех.

С Признавање на приходи

Приходи и расходи од камати

Приходот од камати се признава во моментот на настанување.

Приходите и расходите од камати се прикажани во билансот на успех за сите каматоносни инструменти, освен за каматата од купонските хартии од вредност кои се класифицирани како хартии од вредност за тргување, на пресметковна основа со користење на метод на ефективна каматна стапка. Кога заемите ќе станат сомнителни за наплата, тие се отпишуваат до износот на резервирањата, и поради тоа приходот од камати се признава според каматната стапка според која се вршеше дисконтирање на идните парични текови при мерењето на износот на посебните резерви.

Провизии и останати приходи

Провизии и останати приходи вообичаено се прикажуваат на пресметковна основа, кога е извршена услугата. Провизиите при исплатата на заемите се одложени и се прикажани како прилагодување на ефективната каматна стапка на заемот.

Нето-приходи од хартии од вредност за тргување

Нето-приходи од хартии од вредност за тргување ги вклучуваат пресметаните камати од купонски хартии од вредност, реализираните добивки и загуби како резултат на продажби и нереализираните позитивни и негативни промени во објективната вредност на хартии од вредност за тргување (по принципот хартија по хартија).

Т Нереализирани курсни и ценовни промени

Нереализираните курсни и ценовни промени се резултат на усогласување на вредноста на средствата и обврските деноминирани во странска валута со вредноста на курсот на денарот и промените во пазарната цена на денот на известување.

Ќ Користи за вработените

Придонес за пензиско осигурување - план за дефинирани придонеси

Обврските за дефинирани придонеси за пензиско осигурување во пензискиот систем на Република Македонија се признаваат како трошок во билансот на успех за периодот кога настанува обврската.

Други долгорочни користи за вработените

Другите долгорочни користи за вработените ги опфаќаат отпремнината при заминување во пензија и правото на јубилејни награди на вработени коишто работеле кај работодавачот 10, 20 односно 30 години. Овие користи се во согласност со Законот за работни односи (“Службен весник на Република Македонија” бр. 62/2005, 28.07.2005 година) и Колективниот договор на Народната банка од 28.12.2006 година.

Обврската за долгорочни користи за вработените, освен придонесите за пензиско осигурување, претставува нето износ на идните користи коишто ги остваруваат вработените врз основа на нивниот труд во тековниот и во минатите периоди, дисконтиран до неговата сегашна вредност со примена на пондерирана каматна стапка од 9% на годишно ниво која преовладува на пазарот на хартии од вредност за тригодишните обврзници издадени од Република Македонија.

У Даноци

Според одредбите од член 36в од изменетиот Закон за данок на добивка, објавен на 31 јули 2003 година, а кој се применува ретроактивно од 1 јануари 2003 година, Народната банка е ослободена од данок на добивка.

Народната банка има обврска да пресметува задржан данок на доход за примени услуги од странски правни лица согласно со измените на Законот за данок на добивка од 31 декември 2005 година, објавени во “Службен весник на Република Македонија” бр. 120.

3. Управување со финансиски ризик

А Билансот на состојба на Народната банка главно се состои од финансиски инструменти. Овие инструменти ја изложуваат Народната банка на ризици, вклучувајќи го кредитниот ризик, пазарниот ризик, ризикот од курсни разлики, ризикот на каматни стапки и ризикот на ликвидност.

Б Кредитен ризик

Кредитниот ризик е ризик од намалување на вредноста на девизните средства како резултат на намалување во кредитен рејтинг на договорната финансиска институција или комерцијална банка каде што се чуваат девизните резерви, или на емитентот на инструментот во којшто се пласираат девизните резерви. Изложеноста на кредитниот ризик се утврдува со селектирање или поставување лимити на изложеност кон земјите и финансиските институции со висок кредитен рејтинг. Кредитниот ризик исто така се неутрализира со диверзификација на средствата. Девизните средства се пласираат во инструменти емитирани од влади и централни банки од земјите членки на ОЕЦД, меѓународни финансиски институции и комерцијални банки од земјите членки на ОЕЦД, на кои им е доделена една од двете највисоки оценки за рејтинг на краткорочен долг од најмалку две меѓународни реномирани рејтинг агенции. Индивидуалните лимити кон странските комерцијални банки се утврдуваат максимум до 10% од девизните резерви. Должничките хартии од вредност во кои се инвестираат девизните резерви се чуваат на старателски сметки кај централни банки членки на ОЕЦД, меѓународни финансиски институции и комерцијални банки од земјите членки на ОЕЦД, на кои им е доделена една од двете највисоки оценки за рејтинг на краткорочен долг од најмалку две меѓународни реномирани рејтинг агенции.

Договорните страни на Народната банка се сегментирани врз основа на рејтинг скала, која е прикажана подолу. Целта на рејтинг скалата е да ги класифицира договорните страни и издавачите на обврзници според кредитната состојба. Кредитната состојба на договорните страни и издавачите на обврзници се темели врз основа на долгорочен рејтинг утврден од страна на агенциите за кредитен рејтинг. Долгорочните кредитни рејтинзи на странските банки се проценки и мислења за способноста на банката за ажурна отплата на депозитните обврски во странска и/или домашна валута. Кредитните рејтинзи на издавачите се проценки и мислења за способноста на издавачите за исполнување на финансиски обврски и договори.

Рејтинг скала	Надворешен рејтинг: Standard & Poor's или еквивалентен на него
Инвестициона оценка	AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-, BBB+, BBB
Неинвестициона оценка	BBB-, BB+, BB, BB-, B+, B, B-, или понизок

Големината и изложеноста на Народната банка на кредитен ризик може директно да се увиди од билансот на состојба и од белешките кон билансот на состојба кои ги опишуваат финансиските средства.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007***(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)*

Табелата што следи ја прикажува главната концентрација на кредитниот ризик по видови средства:

СРЕДСТВА	2007	2006
Златни депозити	7.601.351	6.442.649
Депозити во странска валута		
Тековни сметки	12.157.117	11.643.723
Орочени депозити	43.688.766	59.422.276
Странски хартии од вредност		
Должнички хартии од вредност	30.942.087	9.769.746
СПВ средства кај ММФ	60.484	138.555
Девизни средства	94.449.805	87.416.949
Побарувања од државата за односи со ММФ	551.548	587.196
Хартии од вредност на државата	712.389	1.918.813
Побарувања од државата	1.263.937	2.506.009
Побарувања од банки	15.912	24.426
На 31 декември	95.729.654	89.947.384

Управувањето со кредитниот ризик се врши со определување финансиска институција - комерцијална банка или издавач на хартии од вредност и определување квантитативни лимити врз основа на критериуми утврдени од страна на Советот на Народната банка.

Табелата што следи прикажува анализа на активата на Народната Банка, одредена од страна на рејтинг агенција на 31 декември 2007, базирана врз основа на рејтинзите на Standard & Poor's или еквивалентни на ниво:

Рејтинг	Златни депозити	Тековни сметки	Орочени депозити	Странски хартии од вредност	СПВ средства кај ММФ	Побарувања од државата	Кредити на банки	Вкупно
AAA	-	548	184.051	25.981.220	-	-	-	26.165.819
AA+	-	1.354	-	-	-	-	-	1.354
AA	7.594.059	676.695	2.126.575	-	-	-	-	10.397.329
AA-	-	37.527	-	-	-	-	-	37.527
A	-	430.552	-	-	-	-	-	430.552
A+	-	287.863	32.191	-	-	-	-	320.054
ЦБ ¹	-	10.642.296	41.345.949	-	60.484	-	-	52.048.729
МИ ²	7.292	78.901	-	4.960.867	-	-	-	5.047.060
БББ ⁻³	-	-	-	-	-	1.263.937	-	1.263.937
Нерангирани	-	1.381	-	-	-	-	15.912	17.293
Вкупно	7.601.351	12.157.117	43.688.766	30.942.087	60.484	1.263.937	15.912	95.729.654

¹ Централна банка² Меѓународни институции³ Рејтинг на Република Македонија

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Концентрација на ризици на финансиските средства со изложеност на кредитен ризик

Табелата што следи ја презентира кредитната изложеност на средствата на Народната банка по сметководствена вредност, класифицирана според географски региони на 31 декември 2007 година. За потребите на оваа табела Народната банка ја класифицираше изложеноста на региони според домицилната земја на договорните страни:

	Земји членки на ЕУ	Европски земји кои не се членки на ЕУ	Република Македонија	Останати	Вкупно
Златни депозити	4.711.055	2.890.296	-	-	7.601.351
Тековни сметки	11.497.742	122.376	-	536.999	12.157.117
Орочени депозити	41.557.946	2.130.820	-	-	43.688.766
Странски должнички хартии од вредност	21.335.663	4.960.867	-	4.645.557	30.942.087
СПВ средства кај ММФ	-	-	-	60.484	60.484
Побарувања од државата	-	-	1.263.937	-	1.263.937
Побарувања од банки	-	-	15.912	-	15.912
31 декември 2007	79.102.406	10.104.359	1.279.849	5.243.040	95.729.654
31 декември 2006	62.831.239	20.251.964	2.530.435	4.333.746	89.947.384

В Пазарен ризик

Народната банка ги следи и управува и со валутниот и со каматниот ризик како основни фактори на пазарниот ризик. Валутен ризик претставува ризик од намалување на вредноста на девизните резерви поради промена на интервалутарните односи на валутите во кои се пласираат и чуваат девизните резерви. Каматен ризик претставува ризик од намалување на вредноста на девизните резерви поради промена на пазарните цени на инструментите во кои се пласирани девизните резерви како резултат на промена на каматните стапки и приносите на меѓународните финансиски пазари.

Со цел квантифицирање на ефектот на пазарните ризици врз вредноста на девизните резерви и управување со пазарниот ризик, Народната банка го применува концептот на "Вредност изложена на ризик" - ВАР (Value at Risk или VAR). ВАР претставува статистичка методологија која ја проценува максималната промена на вредноста на девизните резерви поради промени на цените на финансиските инструменти и промена на девизниот курс и со одредено ниво на доверба за одреден временски период. Според Базелската спогодба од 1998 година се препорачува банките при пресметката на ВАР да користат ниво на доверба од 99% за временски интервал од десет дена. Со ВАР методологијата се проценува колку може да се намалат девизните резерви поради флукуација на цените и промена на девизните курсеви на валутите што ги сочинуваат девизните резерви со ниво на доверба од 99% за временски интервал од десет дена. Флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви се одредуваат според промените на цените во минати периоди и девизните курсеви на инструментите и валутите што ги сочинуваат девизните резерви на крајот од месецот. Вредноста на ВАР при ниво на доверба од 99%, ја означува максималната промена на девизните резерви при нормални пазарни услови со веројатност од 99%.

Управувањето со пазарниот ризик се врши со поставување на квантитативни лимити за изложеност на девизните средства кои може да бидат прифатливи за Народната банка и тие се следат на дневна основа.

Во декември 2007 година изложеноста на девизните резерви со кои управува Народната банка (вредност изложена на ризик) во поглед на флукуациите на цените на инструментите и девизните курсеви во однос на еврото изнесува МКД 573.459.000 (9.370.000 евра) или 0,62% од девизните резерви. Притоа, ВАР од промена на девизниот курс (вклучува промена на цена на златото) изнесува МКД 503.077.000 (8.220.000 евра), а ВАР од промена на цените на инструментите во кои се инвестирани девизните резерви изнесува МКД 70.382.000 (1.150.000 евра).

	Декември 2007	Декември 2006
Валутен ризик	503.077	666.753
Каматен ризик	70.382	16.515
Вкупен ВАР	573.459	683.268

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Ризик од курсни разлики

Ризик од курсни разлики претставува ризик од намалување на вредноста на девизните средства како резултат на флукуациите на девизните курсеви на валутите и на монетарното злато.

Валутната структура на девизните резерви е детерминирана од валутната структура на интервенциите за поддршка на курсот на денарот во однос на еврото и од валутната структура на обврските на централната банка и на државата кон странство. Следствено, еврото доминира во валутната структура на девизните резерви. Учеството на САД доларот во валутната структура на девизните резерви се одредува врз основа на потребниот износ за сервисирање на обврските кон странство, деноминирани во САД долари. Имајќи го предвид “де факто” фиксниот девизен курс на денарот спрема еврото, изложеноста кон валутниот ризик на Народната банка спрема еврото е минимална, за разлика од САД доларот, кадешто изложеноста е присутна заради неговото слободно флукуирање спрема еврото, а со тоа и кон денарот.

Табелата што следи ја прикажува изложеноста на Народната банка кон девизниот ризик. Во табелата се вклучени девизните средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31 декември 2007 година, анализирани по валути.

АКТИВА

	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Девизни средства	79.145.558	15.228.009	95.866	119.916	-	94.589.349
Побарувања од Државата	-	-	551.548	-	712.389	1.263.937
Членство во ММФ	-	-	-	-	4.708.063	4.708.063
Побарувања од банки	-	-	-	-	15.912	15.912
Останата актива	347	813	-	95	1.138.845	1.140.100
Вкупна актива	79.145.905	15.228.822	647.414	120.011	6.575.209	101.717.361

ПАСИВА

Готови пари во оптек	-	-	-	-	19.893.323	19.893.323
Депозити на банки	-	-	-	-	10.671.843	10.671.843
Задолжителни резерви	7.277.119	-	-	-	17.212	7.294.331
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	21.040.271	21.040.271
Депозити на државата	5.406.203	68.627	-	45.313	16.768.211	22.288.354
Ограничени депозити	1.206.356	459.192	-	73.256	-	1.738.804
Обврски спрема ММФ	-	-	551.548	-	4.708.063	5.259.611
Останати депозити	127	185	-	-	2.009.009	2.009.321
Останата пасива	364.026	19.793	-	24.213	1.852.721	2.260.753
Вкупна пасива	14.253.831	547.797	551.548	142.782	76.960.653	92.456.611
Анализа на разликата	64.892.074	14.681.025	95.866	(22.771)	(70.385.444)	9.260.750

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Табелата што следи ја прикажува изложеноста на Народната банка кон девизниот ризик. Во табелата се вклучени девизните средства и обврски на Народната банка по нивната сегашна вредност со состојба на 31 декември 2006 година, анализирани по валути:

АКТИВА	ЕУР	УСД	СПВ	Останато	МКД	Вкупно
Девизни средства	72.061.162	15.003.784	176.224	432.023	-	87.673.193
Побарувања од Државата	-	-	587.196	-	1.918.813	2.506.009
Членство во ММФ	-	-	-	-	4.994.565	4.994.565
Побарувања од банки	-	-	-	-	24.426	24.426
Останата актива	3.251	715	-	9.971	1.095.347	1.109.284
Вкупна актива	72.064.413	15.004.499	763.420	441.994	8.033.151	96.307.477
ПАСИВА						
Готови пари во оптек	-	-	-	-	17.768.218	17.768.218
Депозити на банки	-	-	-	-	7.382.243	7.382.243
Задолжителни резерви	6.372.759	-	-	-	14.123	6.386.882
Благајнички записи на Народната банка	-	-	-	-	9.480.027	9.480.027
Депозити на државата	16.495.894	1.142.833	-	48.150	17.480.068	35.166.945
Ограничени депозити	116.828	357.321	-	18.805	-	492.954
Обврски спрема ММФ	-	-	3.180.508	-	4.994.565	8.175.073
Останати депозити	-	-	-	-	1.899.555	1.899.555
Останата пасива	331.796	39.434	-	29.055	827.643	1.227.928
Вкупна пасива	23.317.277	1.539.588	3.180.508	96.010	59.846.442	87.979.825
Анализа на разликата	48.747.136	13.464.911	(2.417.088)	345.984	(51.813.291)	8.327.652

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Г Каматен ризик

Народната банка е изложена на каматниот ризик како резултат на неусогласеност на каматната структура на средствата и обврските.

Бидејќи основната цел на Народната банка е да се постигне и да одржува ценовна стабилност, тоа и дава дискреционо право на Народната банка при водењето на монетарната политика и воведувањето на монетарните инструменти коишто ќе се користат при постигнувањето на ценовната стабилност.

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промени во каматните стапки заснована на моментот на повторно утврдување на каматната стапка на 31 декември 2007 година е прикажана во табелата подолу. Таа ги вклучува финансиските инструменти на Народната банка по нивната сегашна вредност, категоризирани пред датумот на преоценка или датумот на достасување.

	Каматносни ставки						Вкупно
	До 1 месец или варијабилни и стапки	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Над 5 години	Некаматон осни ставки	
АКТИВА							
Девизни средства	38.724.757	16.984.668	27.541.077	7.584.793	-	3.754.054	94.589.349
Побарувања од државата	-	-	-	-	712.389	551.548	1.263.937
Членство во ММФ	-	-	-	-	-	4.708.063	4.708.063
Побарувања од банки	-	-	-	-	15.912	-	15.912
Останата актива	-	-	-	-	-	1.140.100	1.140.100
Вкупна актива	38.724.757	16.984.668	27.541.077	7.584.793	728.301	10.153.765	101.717.361
ПАСИВА							
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	19.893.323	19.893.323
Депозити на банки	8.435.907	-	-	-	-	2.235.936	10.671.843
Задолжителни резерви	17.212	-	-	-	-	7.277.119	7.294.331
Благајнички записи на Народната банка	20.995.322	-	-	-	-	44.949	21.040.271
Депозити на државата	19.841.467	-	-	-	-	2.446.887	22.288.354
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	1.738.804	1.738.804
Обврски спрема ММФ	551.548	-	-	-	-	4.708.063	5.259.611
Останати депозити	1.857.121	-	-	-	-	152.200	2.009.321
Останата пасива	-	-	-	-	-	2.260.753	2.260.753
Вкупна пасива	51.698.577	-	-	-	-	40.758.034	92.456.611
Анализа на разликата	(12.973.820)	16.984.668	27.541.077	7.584.793	728.301	(30.604.269)	9.260.750
Кумулативна разлика	(12.973.820)	4.010.848	31.551.925	39.136.718	39.865.019	9.260.750	

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Позицијата на Народната банка во однос на чувствителноста на промени во каматните стапки заснована на моментот на повторно утврдување на каматната стапка, на 31 декември 2006 година е искажана на следниот начин:

	Каматносни стапки						Вкупно
	До 1 месец или варијабилн и стапки	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	Над 5 години	Некаматон осни стапки	
АКТИВА							
Девизни средства	24.419.739	56.131.085	-	6.518.641	-	603.728	87.673.193
Побарувања од државата	-	-	307.013	921.040	690.760	587.196	2.506.009
Членство во ММФ	-	-	-	-	-	4.994.565	4.994.565
Побарувања од банки	-	-	5.836	-	18.590	-	24.426
Останата актива	-	-	-	-	-	1.109.284	1.109.284
Вкупна актива	24.419.739	56.131.085	312.849	7.439.681	709.350	7.294.773	96.307.477
ПАСИВА							
Готови пари во оптек	-	-	-	-	-	17.768.218	17.768.218
Депозити на банки	5.618.360	-	-	-	-	1.763.883	7.382.243
Задолжителни резерви	14.123	-	-	-	-	6.372.759	6.386.882
Благајнички записи на Народната банка	9.455.795	-	-	-	-	24.232	9.480.027
Депозити на државата	33.100.766	-	-	-	-	2.066.179	35.166.945
Ограничени депозити	-	-	-	-	-	492.954	492.954
Обврски спрема ММФ	2.701.560	-	318.649	160.299	-	4.994.565	8.175.073
Останати депозити	1.858.430	-	-	-	-	41.125	1.899.555
Останата пасива	-	-	-	-	-	1.227.928	1.227.928
Вкупна пасива	52.749.034	-	318.649	160.299	-	34.751.843	87.979.825
Анализа на разликата	(28.329.295)	56.131.085	(5.800)	7.279.382	709.350	(27.457.070)	8.327.652
Кумулативна разлика	(28.329.295)	27.801.790	27.795.990	35.075.372	35.784.722	8.327.652	

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Д Ризик на ликвидност

Ризикот на ликвидност е ризик од недостаток на ликвидни средства за непречено одвивање на функциите на Народната банка.

Критериумот на ликвидност се обезбедува со пласирање на девизните средства во краткорочни депозити и инвестирање во должнички хартии од вредност на длабок и ликвиден секундарен пазар. Народната банка управува со ризикот на ликвидност со определување и одржување на опсегот и распонот на отстапувањата на ликвидносното портфолио на нивоа соодветни за спроведување на монетарната и девизната политика, како и навремени и редовни исплати за сметка на Владата на Република Македонија. Опсегот и распонот на отстапувањето на ликвидносното портфолио во евра и долари се определува еднаш годишно со антиципирање на месечните и годишните потреби за ликвидни инструменти во секоја валута. Максималната доспеаност на инструментите во ликвидносното портфолио е две недели. Достапноста на девизната ликвидност не е ограничена на ликвидносното портфолио, но исто така и инвестирањето во должнички хартии од вредност обезбедува доволна ликвидност.

Во врска со обврските во домашна валута, Народната банка не е изложена на овој ризик заради нејзиниот карактер на централна банка.

Табелата што следи ги анализира средствата и обврските на Народната банка според рочната структура прикажани според рокот на договорно достасување за обврските и очекуваните датуми на достасување за средствата во билансот на состојба на 31 декември 2007:

	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	над 5 години	Вкупно
ПАСИВА						
Готови пари во оптек	19.893.323	-	-	-	-	19.893.323
Депозити на банки	2.235.937	-	8.435.906	-	-	10.671.843
Задолжителни резерви	-	-	7.294.331	-	-	7.294.331
Благајнички записи на Народната банка	21.073.200	-	-	-	-	21.073.200
Депозити на државата	22.288.354	-	-	-	-	22.288.354
Ограничени депозити	394.214	368.126	976.464	-	-	1.738.804
Обврски спрема ММФ	5.259.611	-	-	-	-	5.259.611
Останати депозити	2.009.321	-	-	-	-	2.009.321
Останата пасива	962.059	1.288.761	9.933	-	-	2.260.753
Вкупна пасива (датуми на договорно достасување)	74.116.019	1.656.887	16.716.634	-	-	92.489.540
Вкупна актива (датуми на очекувано достасување)	74.791.121	17.131.161	317.479	7.685.670	1.791.930	101.717.361

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007**
(Сиие износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Достасаност на средствата и обврските со состојба 31 декември 2006

	До 1 месец	1 до 3 месеци	3 месеци до 1 година	1 до 5 години	над 5 години	Вкупно
ПАСИВА						
Готови пари во оптек	17.768.218	-	-	-	-	17.768.218
Депозити на банки	1.763.883	-	5.618.360	-	-	7.382.243
Задолжителни резерви	-	-	6.386.882	-	-	6.386.882
Благајнички записи на Народната банка	9.498.000	-	-	-	-	9.498.000
Депозити на државата	35.166.945	-	-	-	-	35.166.945
Ограничени депозити	157.217	29.013	306.724	-	-	492.954
Обврски спрема ММФ	5.581.761	-	391.246	2.202.066	-	8.175.073
Останати депозити	1.899.555	-	-	-	-	1.899.555
Останата пасива	960.192	257.757	9.979	-	-	1.227.928
Вкупна пасива (датуми на договорно достасување)	72.795.771	286.770	12.713.191	2.202.066	-	87.997.798
Вкупна актива (датуми на очекувано достасување)	30.641.352	56.131.085	312.849	7.439.681	1.782.510	96.307.477

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Г Објективна вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

Разликите помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои не се евидентирани според објективна вредност се прикажани подолу:

	Сметководствена вредност		Објективна вредност	
	2007	2006	2007	2006
Финансиски средства				
Странски хартии од вредност кои се чуваат до достасување	92.331	369.077	92.358	364.253
Сопственички хартии од вредност	35.382	37.669	35.382	37.669
Хартии од вредност на државата	712.389	1.918.813	712.389	1.918.813
Кредити дадени набанки	15.912	24.426	15.912	24.426
Финансиски обврски				
Готови пари во оптек	19.893.323	17.768.218	19.893.323	17.768.218
Депозити на банки	10.671.843	7.382.243	10.671.843	7.382.243
Задолжителна резерви	7.294.331	6.386.882	7.294.331	6.386.882
Благајнички записи на Народната банка	21.040.271	9.480.027	21.040.271	9.480.027
Денарски депозити на државата	12.170.661	12.868.664	12.170.661	12.868.664
Денарски депозит на државата за држави хартии од вредност за монетарни цели	4.597.550	4.611.403	4.597.550	4.611.403
Девизни депозити на државата	5.520.143	17.686.877	5.520.143	17.686.877
Обврски спрема ММФ	5.259.611	8.175.073	5.259.611	8.175.073
Останати и ограничени депозити	3.748.125	2.392.510	3.748.125	2.392.510

Е Финансиски средства

Објективната вредност на странските хартии од вредност кои се чуваат до достасување се одредува врз основа на нивната котирана пазарна цена на денот на билансот на состојба.

Како што е објаснето во белешка 18 хартиите од вредност расположливи за продажба се однесуваат на акции во БИС со вредност од МКД 35.382.000 (2006: МКД 37.669.000), за кои објективната вредност не може разумно да се утврди бидејќи овие акции не се предмет на активно тргување. Имајќи ја предвид специфичната улога на БИС, објективната вредност на овие акции е приближна на нивната сметководствена вредност.

Државните хартии од вредност вклучуваат обврзници издадени од Владата на Република Македонија за посебни цели - за надоместување на побарувањата на Народната банка за дадени селективни кредити. Овие обврзници не котираат на берзата, и нема други инструменти со слични карактеристики. Раководството на Народната банка цени дека објективната вредност е приближна на сметководствената вредност.

Кредити дадени на банки се вреднуваат според методот на амортизиран трошок. Овие кредити се одобрени со иста каматна стапка и нема други слични кредити со слични карактеристики. Поради тоа објективната вредност е приближна на нивната сметководствената вредност.

Ж Финансиски обврски

Објективната вредност на парите во оптек се смета дека ја претставува нивната номинална вредност.

Објективната вредност на депозитите кои се вреднуваат според методот на амортизирана вредност е приближна на сметководствената вредност.

Објективната вредност на благаяничките записи издадени од Народната банка е приближна на нивната сметководствената вредност поради нивниот краткорочен карактер.

Поради специфичната улога, објективната вредност на обврските врз основа на членство кај ММФ, специјалните права на влечење и заеми на ММФ, не се разликува од нивната сметководствена вредност.

4. Значајни сметководствени проценки и расудувања при примената на сметководствените политики

Народната банка прави проценки и претпоставки кои влијаат на износите во извештајот на средствата и обврските за следната финансиска година. Проценките и расудувањата континуирано се проценуваат и се базираат врз основа на претходни искуства и некои други фактори, вклучувајќи очекувања за идни настани за кои се верува дека ќе бидат реални во тие околности.

(а) Исправка на вредности на хартиите од вредности расположливи за продажба

Народната банка одлучува дека вредноста на хартиите од вредност расположливи за продажба се намалува, кога постои значајно или одложено намалување на сегашната вредност под набавната вредност. Оваа одлука за што е значајно, а што одложено намалување бара соодветна проценка. Меѓу останатите фактори, при донесување на оваа проценка, Народната банка ја оценува и променливоста на цената на акциите. Во продолжение, исправката на вредноста може да биде соодветна кога постои доказ за влошување на финансиската состојба во индустријата во којашто се инвестира, промена на технологијата или кога има намалување на оперативните и финансиски парични приливи.

(б) Хартии од вредности кои се чуваат до достасување

Народната банка го следи стандардот МСС 39 за класификација на не-деривативни финансиски средства со фиксни или одредени плаќања и фиксни доспевања, како финансиски средства кои се чуваат до достасување. Оваа класификација бара соодветна проценка. Во утврдувањето на оваа проценка Народната банка ја проценува сопствената намера и способност да чува такви хартии од вредност до достасување. Доколку Народната банка не успее да ги зачува овие хартии од вредност до нивното достасување, од причини како на пример, продавање на незначајна сума на хартии од вредност која е при крај на достасувањето, во тој случај хартиите од вредност ќе треба да се рекласифицираат како расположливи за продажба. Соодветно на ова, хартиите од вредност ќе бидат евидентирани по објективната, а не по амортизираната вредност.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

5. Приходи од камата

	Одобрени кредити	Депозити	Хартии од вредност	Вкупно 2007	Вкупно 2006
Држава	-	-	41.387	41.387	156.208
Домашни банки	286	-	-	286	471
Странски субјекти	-	2.447.686	6.228	2.453.914	2.035.369
Останати	2.694	-	-	2.694	-
Вкупно 2007	2.980	2.447.686	47.615	2.498.281	2.192.048
Вкупно 2006	471	2.015.887	175.690	2.192.048	-

6. Расходи за камати

	Добиени кредити	Примени депозити	Издадени хартии од вредност	Вкупно 2007	Вкупно 2006
Држава	-	593.774	-	593.774	351.294
Домашни банки	-	159.786	708.888	868.674	628.468
Странски субјекти	41.142	-	-	41.142	113.226
Вкупно 2007	41.142	753.560	708.888	1.503.590	1.092.988
Вкупно 2006	113.226	462.747	517.015	1.092.988	-

7. Приходи од провизии

	2007	2006
Провизии од снабдување на банките со готовина	52.864	52.270
Провизии врз основа на порамнување на плаќања (МИПС)	43.867	39.092
Провизии од домашни банки за долговен промет на сметка	43.018	32.643
Провизии од продажба на административни и судски таксени марки	18.922	16.529
Провизија врз основа на надомест за работи на чувар на имот на пензиски фондови	10.062	9.278
Провизии од администрирање на странски кредитни линии	5.605	7.716
Провизии од девизно работење	13.596	10.616
Провизии за купување право за купување на девизи	97.560	51.238
Останати провизии	15.421	15.463
Вкупно	300.915	234.845

Приходите врз основа на провизии од снабдување на банките со готови пари, порамнување на плаќањата преку МИПС-от и водењето долговен промет на сметка се однесуваат на услуги коишто Народната банка им ги врши на домашните банки и другите иматели на сметки во МИПС -от.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Провизиите од продажба на административни и судски таксени марки се однесуваат на делот на остварени приходи од продажба на административни и судски таксени марки кој и припаѓа на Народната банка, согласно со договорот склучен со Министерството за финансии со кој се регулираат активностите околу нивното печатење и дистрибуција.

Со воведувањето на вториот пензиски столб во Република Македонија од јануари 2006 година, Народната банка ја доби функцијата чувар на имот на пензиските фондови, за што пресметува месечна провизија од 0,4% од вкупните уплатени придонеси (0,7% до април 2007 година).

Провизиите од девизно работење се однесуваат на остварени приходи од продажба на девизи на државни органи како и од вршење работи за државата во платниот промет со странство.

Провизија во износ од МКД 97.560.000 (2006: МКД 51.238.000) е пресметана врз основа на надоместокот за купени права за купување на девизи од Народната банка за продадени хартии од вредност на нерезиденти.

Висината на провизиите што Народната банка ги наплатува се регулирани со Одлука за единствената тарифа за надоместоци за услуги што ги врши Народна банка што ја донесува Советот на Народната банка, како и со поединечни договори склучени со одредени државни органи.

8. Расходи од провизии

	2007	2006
Провизии на странски банки	6.624	9.757
Останати провизии на домашни банки	4	24
Вкупно	6.628	9.781

Провизиите платени на странски банки се однесуваат на извршени трансакции со депозитите на Народната банка и други трансакции во девизи со странски банки.

9. Нето нереализирани курсни и ценовни разлики

	2007	2006
Нереализирани позитивни курсни разлики	1.000.891	1.568.566
Нереализирани негативни курсни разлики	(1.838.813)	(2.502.441)
Нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од злато	2.588.071	2.793.887
Нереализирани негативни курсни и ценовни промени од злато	(1.427.335)	(2.155.538)
Вкупно	322.814	(295.526)

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

10. Нето-приходи од хартии од вредност за тргување

	2007	2006
Реализирана добивка од продадени хартии од вредност за тргување	212.564	37.646
Реализирани загуби од продадени хартии од вредност за тргување	(505)	(64)
Приходи од камати од хартии од вредност за тргување	567.920	102.628
Нереализирани позитивни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	221.251	48.742
Нереализирани негативни ценовни промени од хартии од вредност за тргување	(3.734)	(11.644)
Вкупно	997.496	177.308

11. Останати оперативни приходи

	2007	2006
Реализирани позитивни курсни разлики, нето	80.654	213.387
Приход од дивиденда од БИС	7.521	7.538
Приходи од продажба на пригодни ковани пари	1.065	1.668
Останати приходи	82.334	23.718
Приходи врз основа на доделен грант (белешка 13)	18.113	-
Вкупно	189.687	246.311

Реализираните позитивни курсни разлики, нето се остварени врз основа на купопродажба на девизи со домашните банки, посредување со странски банки како и од разликата помеѓу средниот и продажниот курс при продажба на девизи на државните органи за извршување на девизни плаќања кон странство.

12. Расходи за вработените

	2007	2006
Плати и персонален данок	183.198	177.117
Придонеси за пензиско осигурување	56.357	54.509
Задолжителни придонеси	30.992	30.636
Останати трошоци	26.650	24.512
Вкупно	297.197	286.774

Трошоците за плати за клучниот менаџмент на банката за 2007 година изнесуваат МКД 10.036.000 (2006: МКД 10.663.000), вклучени во расходи за вработените.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

13. Останати расходи

	2007	2006
Услуги	77.182	59.835
Трошоци поврзани со изработка на банкноти и монети	61.075	44.890
Материјални трошоци	23.156	28.471
Други административни трошоци	14.357	12.390
Останати расходи	2.908	13.480
Вкупно	178.678	159.066

Расходите за примени услуги вклучуваат и износ од МКД 18.920.000 за примени услуги за имплементација на МСФИ во банкарскиот сектор. Разликата помеѓу приходите врз основа на доделен грант и трошоците во износ од МКД 807.000 се однесуваат на данок на додадена вредност на примени услуги.

Трошоците поврзани со изработката на банкноти и монети се однесуваат главно на увезени банкноти или увезена специјална хартија за печатење банкноти, како и на набавените материјали за ковање монети. Печатењето банкноти го вршат приватни домашни или надворешни производители, додека ковањето монети го врши Народната банка. Народната банка применува политика на разграничување на трошоците поврзани со изработка на банкноти и монети во зависност од нивната трајност.

14. Резервации и отписи

	Белешка	2007	2006
Ослободени резервации во врска со судски постапки со осигурителни компании	40	-	(23.038)
Издвоени резервации во врска со судски постапки со банки	40	32.662	114.930
Резервации за побарувања од банки	16	(36.317)	59.219
Резервации за други побарувања	24	1.600	-
Резервации за останата актива	29	(6.086)	13.458
Резервации за побарувања од население	29	37.590	-
Останати резервации		3.170	347
Вкупно		32.619	164.916

Приходи во износ од МКД 6.086.000 се остварени како резултат на ослободување на издвоени посебни резерви од претходни години, за побарување по основ на обврски за привремено депонирани ефективни парични средства.

Во 2007 година извршена е целосна исправка на износот од МКД 37.590.000 по основ на побарувања од поранешни вработени на Народната банка за утврден кусок на готовина и исправка на вредност од МКД 2.678.000 за пресметана затезна камата за побарувањата по основ на утврдениот кусок.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

15. Злато

	2007	2006
Злато во трезорот на Народната банка	14.060	11.914
Златни депозити по видување	7.292	6.179
Орочени златни депозити	7.594.059	6.436.470
Вкупно	7.615.411	6.454.563
Тековни	21.352	18.093
Нетековни	7.594.059	6.436.470

Вкупните златни резерви на Народната банка заклучно со 31 декември 2007 година изнесуваат 218.281,468 унци (2006: 218.281,468 унци) со пазарна вредност од 836,50 САД долари (34.846 МКД) за унца (2006: 635,70 САД долари или МКД 29.528 за унца). Каматните стапки на орочените златни депозити за 2007 година изнесуваат: 0,535% и 0,57% годишно за златни депозити базирани врз основа на цената на златото во ЕУР и 0,31% за златни депозити базирани врз основа на цената на златото во УСД долари (2006: 0,535% и 0,57% годишно за златни депозити базирани врз основа на цената на златото во ЕУР и 0,31% за златни депозити базирани врз основа на цената на златото во УСД долари). Орочените златни депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од МКД 9.266.000 (2006: МКД 9.154.000).

16. Депозити во странска валута

	2007	2006
Девизни депозити по видување	11.564.338	11.351.094
Орочени девизни депозити	43.688.765	59.422.276
Резервации	(392.175)	(428.492)
Вклучено во пари и парични еквиваленти (белешка 43)	54.860.928	70.344.878
Ограничени сметки	984.955	721.121
	55.845.883	71.065.999

Депозитите носат камата по каматни стапки кои зависат од валутата на депозитот и респективно за соодветните вложувања се движат:

Вид на каматна стапка	2007	2006
- депозити преку ноќ во САД долари	2,14%-5,29%	4,08% - 5,26%
- евро депозити преку ноќ	3,05%-4,04%	2,10% - 3,54%
- орочени депозити во САД долари	4,56%-5,30%	4,56% - 5,43%
- орочени евро депозити	3,26%-4,65%	2,23% - 3,67%

Девизните депозити ја вклучуваат пресметаната камата во износ од МКД 196.942.000 (2006: МКД 261.072.000).

Депозитите по видување содржат депозити во вредност од МКД 984.955.000 кои не се на целосно располагање на Народната банка. Дел од овие депозити во износ од МКД 445.598.000 се дадени како гаранција во корист на странска банка во ликвидација, врз чија основа се ослободени МКД 919.466.000 на име депозити на Народната банка во истата банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

На 31 декември 2007 година Народната банка има издвоено посебни резерви во износ од МКД 183.893.000 (2006: МКД 196.245.000) за можни загуби за овие депозити. Во истата банка, Народната банка има пласирано субординиран заем во износ од 5 милиони САД долари (на 31 декември 2007 година денарска противвредност од МКД 208.282.000) кој достаса во 2002 година и кој е целосно резервиран. Со оглед на тоа што банката е во ликвидација, достасаноста на овој заем не го измени неговиот субординиран статус.

Движењата на исправката на вредност за загуби по ограничените депозити и субординираниот депозит се како што следи:

	2007	2006
Состојба на 1 јануари	428.492	369.273
Издвојување/(ослободување) на посебни резерви (белешка 14)	(36.317)	59.219
Состојба на 31 декември	392.175	428.492

Депозити во странска валута според вид на субјект

	2007	2006
Меѓународни финансиски институции	78.901	10.593
Централни банки	52.073.117	32.212.258
Странски деловни банки	4.086.040	39.271.640
	56.238.058	71.494.491
Исправка на вредност	(392.175)	(428.492)
Вкупно	55.845.883	71.065.999

Исправката на вредност се однесува на депозитите во странски деловни банки.

Депозити во странска валута според географска локација

	2007	2006
Европа	55.701.060	69.154.554
Америка	507.999	2.285.979
Друго	28.999	53.958
Вкупно	56.238.058	71.494.491
Исправка на вредност на депозитите во Европа	(392.175)	(428.492)
Вкупно	55.845.883	71.065.999

17. Ефективни странски пари

Ефективни странски пари се готови странски пари и чекови кои се чуваат во трезорот на Народната банка. Ефективните странски пари се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот на парични текови (белешка 43).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

18. Странски хартии од вредност

Народната банка има вложувања во странски должнички хартии од вредност и странски сопственички хартии од вредност. Вложувањата во странски должнички хартии од вредност се класифицирани како хартии од вредност кои се чуваат до достасување и хартии од вредност за тргување.

	2007	2006
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување	92.331	369.078
3,5% годишна државна обврзница деноминирана во евра која достасува во октомври 2008 година	92.331	92.029
4,75% полугодишна БИС обврзница деноминирана во фунти, која достаса во март 2007 година	-	277.048
Хартии од вредност за тргување	30.849.757	9.400.669
Странски должнички хартии од вредност	30.849.757	9.400.669
Хартии од вредност расположливи за продажба	35.382	37.669
Сопственички странски хартии од вредност	35.382	37.669
Вкупно	30.977.470	9.807.416
Тековни	30.850.477	9.405.139
Нетековни	126.993	402.277

Хартиите од вредност за кои е изразена намера дека се чуваат до достасување носат фиксни приходи. Странските хартии од вредност кои се чуваат до достасување вклучуваат пресметана камата во износ од МКД 720.000 (2006: МКД 4.469.000).

Портфолиото на хартии од вредност за тргување го сочинуваат висококвалитетни должнички хартии од вредност. Вложувањата во хартии од вредност за тргување се усогласуваат со пазарната вредност секојдневно и носат фиксни годишни и полугодишни купонски камати со стапка помеѓу 2% и 5,125% годишно (2006: помеѓу 2% и 4,875%). Странските хартии од вредност за тргување вклучуваат пресметана недостасана камата во износ од МКД 429.420.000 (2006: МКД 66.610.000).

Сопственичките хартии од вредност се состојат од обични акции од БИС чија номинална вредност изнесува 5.000 СПВ по акција (плативи 25% од нивната номинална вредност).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

19. Специјални права на влечење (СПВ)

Народната банка има тековна сметка кај ММФ деноминирана во специјални права на влечење (СПВ) која се употребува за процесирање и порамнување на сите трансакции со ММФ. Оваа тековна сметка носи камата во висина на таканаречената базична стапка на ММФ. Во текот на 2007 година, базичната стапка се движеше помеѓу 3,79% до 4,38% (2006: помеѓу 3,06% до 4,07% годишно). Специјалните права на влечење се вклучени во паричните еквиваленти за потребите на Извештајот на парични текови (белешка 43).

20. Побарувања од државата за односи со ММФ

	2007	2006
Побарување поврзано со обврската по алокацијата на СПВ	551.548	587.196
Вкупно	551.548	587.196
Тековни	551.548	587.196

Побарувањето се однесува на алокацијата на СПВ кај ММФ која произлегува од кореспондентната обврска за македонскиот дел на обврската кон ММФ за СПВ, во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ (белешка 37а).

21. Хартии од вредност на државата

	2007	2006
Хартии од вредност кои се чуваат до достасување		
Обврзница за селективни кредити	712.389	690.760
Обврзница за санација на една деловна банка	-	1.228.053
Вкупно	712.389	1.918.813
Тековни	-	307.013
Нетекковни	712.389	1.611.800

Обврзницата за селективни кредити и обврзницата за санација на една деловна банка, кои се чуваат до достасување, претставуваат хартии од вредност издадени во име и за сметка на Република Македонија, врз основа на одредбите на Законот за реконструкција и санација на дел од банките во Република Македонија од 1995 година.

Обврзницата за селективните кредити достасува за плаќање во вкупен износ во април 2020 година е со номинален износ од МКД 1.039.318.000 и не носи камата. За целите на МСФИ, оваа обврзница е вреднувана по објективна вредност на средствата со кои таа е стекната и се амортизира до достасување на обврзницата.

На 2 април 2007 година, Министерството за финансии изврши предвремен откуп на обврзницата за санација на една деловна банка, издадена во име и за сметка на Република Македонија која требаше да се исплаќа во еднакви годишни ануитети од МКД 307.013.000 до 1 април 2010 година.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007

(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Оваа обврзница носеше месечна камата по варијабилна каматна стапка еднаква на есконтната стапка на Народната банка во висина од 6,5% годишно (2006:6,5% годишно). На истиот датум во целост беше наплатено и побарувањето врз основа на пресметана месечна камата од државни хартии од вредност.

22. Членство кај ММФ

Во согласност со Статутот на ММФ, кој е ратификуван од Собранието на Република Македонија, како и во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во Меѓународниот монетарен фонд, Народната банка делува како фискален агент на Република Македонија и истовремено настапува како депозитар на ММФ во Република Македонија. Во тоа својство Народната банка води евиденција на квотата на Република Македонија за членството во ММФ како и на сметката бр.1 и сметката бр.2. Квотата на Република Македонија за членство во ММФ на крајот на 2007 година изнесува МКД 4.696.154.000, сметка бр. 1 изнесува МКД 11.770.000 и сметка бр.2 изнесува МКД 139.000 (2006: МКД 4.981.932.000, МКД 12.486.000 и МКД 147.000 соодветно за трите позиции, белешка 37 в). Промените се резултат на извршеното вреднување на овие позиции со курс на СПВ од 30 април според финансиската година на ММФ.

23. Кредити дадени на банките

	2007	2006
Долгорочни кредити од конверзијата на селективните кредити во:		
1993 година	-	5.836
1996 година	15.912	18.590
Вкупно	15.912	24.426
Тековни	-	5.836
Нетековни	15.912	18.590

Овие кредити се настанати со реструктурирање на таканаречените селективни кредити на Народната банка кои се користеле за рефинансирање на, главно, земјоделските кредити на банките во поранешна Југославија. Кредитите конвертирани во 1996 година достасуваат на 31 март 2020 година, додека кредитите конвертирани во 1993 година достасуваат од 2003 до 2008 година, во десет еднакви полугодишни рати. Сите селективни кредити носат годишна камата од 1,5%, која доспева за плаќање полугодишно.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

24. Други побарувања

	2007	2006
Побарување од банка во стечај	1.034.569	1.034.569
Достасани аукциски депозити	9.268	9.268
Побарување од банка во ликвидација	1.600	-
	<u>1.045.437</u>	<u>1.043.837</u>
Исправка на вредност	(1.045.437)	(1.043.837)
Вкупно	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

Во јануари 2004 година, Народната банка исплати МКД 1.018.258.000 спрема странски банки врз основа на гаранции за позајмувања на една македонска банка од странски банки, дадени врз основа на Одлуката за критериумите и условите за употреба на дел од девизните резерви по основ гаранции за позајмувања на македонски банки од странски банки, која престана да важи од март 2003 година. Народната банка креираше побарување од домашната банка. Врз банката беше покрената стечајна постапка во текот на март 2004 година. Народната банка има побарувања врз основа на дадени гаранции од банката во стечај на износ од МКД 1.034.569.000. Побарувањето на Народната банка од страна на стечајниот управник беше оспорено во целост. Од оваа причина Народната банка целосно ги резервираше побарувањата од банката во стечај. Процесот е се уште во тек.

Достасани ненаплатени побарувања од банки се однесуваат на аукциски депозити на една банка кои не беа вратени на време. Во 1999 година започна стечајна постапка против оваа банка која се уште е во тек. Народната банка во целост ги резервираше побарувањата од банката во стечај.

Долгорочните кредити од конверзија на селективните кредити дадени на една банка во ликвидација кои достасуваат во наредните години, Народната Банка ги резервираше во целост. Процесот на ликвидација започна во октомври, 2007 година, и се уште е во тек.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

25. Недвижности и опрема

	Земјиште и згради	Мебел, опрема, и возила	Уметнички дела	Инвести- ции во тек	Вкупно средства- деловни цели	Средства за рекреати- вни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2006							
Набавна вредност	852.079	391.241	47.248	12.933	1.303.501	35.719	1.339.220
Акумулирана амортизација	(122.542)	(298.520)	-	-	(421.062)	(9.461)	(430.523)
Сегашна вредност	729.537	92.721	47.248	12.933	882.439	26.258	908.697
Состојба на 1 јануари 2006, сегашна вредност							
Зголемувања на средствата во текот на годината	7.254	25.202	4.713	2.714	39.883	-	39.883
Намалувања на средствата (Отуѓување, расходување, Ревалоризација на уметнички слики)	-	(967)	(3)	(14)	(984)	(1)	(985)
Трансфери	1.632	(1.183)	-	(1.632)	(1.183)	7	(1.176)
Амортизација за годината	(11.175)	(31.745)	-	-	(42.920)	(1.681)	(44.601)
Состојба на 31 декември 2006	727.248	84.028	53.735	14.001	879.012	24.583	903.595
Состојба на 31 декември 2006							
Набавна вредност	860.965	406.055	53.735	14.001	1.334.756	35.699	1.370.455
Акумулирана амортизација	(133.717)	(322.027)	-	-	(455.744)	(11.116)	(466.860)
Сегашна вредност	727.248	84.028	53.735	14.001	879.012	24.583	903.595

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

25. Недвижности и опрема(продолжение)

	Земјиште и згради	Мебел, опрема,и возила	Уметнички дела	Инвести- ции во тек	Вкупно средства- деловни цели	Средства за рекреати- вни цели	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2007							
Набавна вредност	860.965	406.055	53.735	14.001	1.334.756	35.699	1.370.455
Акумулирана амортизација	(133.717)	(322.027)	-	-	(455.744)	(11.116)	(466.860)
Сегашна вредност	727.248	84.028	53.735	14.001	879.012	24.583	903.595
Состојба на 1 јануари 2007, сегашна вредност							
Зголемувања на средствата во текот на годината	3.859	24.633	4.919	6.237	39.648	-	39.648
Намалувања на средствата (Отуѓување, расходување)	-	(30)	-	-	(30)	-	(30)
Трансфери	861	(10)	-	(861)	(10)	10	-
Амортизација за годината	(15.961)	(27.011)	-	-	(42.972)	(2.446)	(45.418)
Состојба на 31 декември 2007	716.007	81.610	58.654	19.377	875.648	22.147	897.795
Состојба на 31 декември 2007							
Набавна вредност	865.685	426.548	58.654	19.377	1.370.264	36.058	1.406.322
Акумулирана амортизација	(149.678)	(344.938)	-	-	(494.616)	(13.911)	(508.527)
Сегашна вредност	716.007	81.610	58.654	19.377	875.648	22.147	897.795

Основните средства за рекреативни цели вклучуваат две згради и други основни средства во рамките на тие згради.

Како дел од реформите на платниот систем, во 2001 година Народната банка ја презеде функцијата за снабдување со готовина од поранешниот Завод за платен промет (ЗПП), како и дел од зградите, опремата и мебелот на ЗПП поврзани со таа функција во десет градови во Македонија. Овие основни средства беа префрлени во владение на Народната банка и во моментот Народната банка ги користи и одржува.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Народната банка има направено капитални подобрувања кои се прикажани во горната табела како инвестиции во тек. Бидејќи надлежните органи се уште немаат донесено конечна одлука за распределба на имотот од ЗПП, Народната банка се уште не е правен титулар на овој имот. Од истите причини, не е извршена проценка на вредноста на овој имот и тие не се евидентирани во финансиските извештаи на Народната банка.

26. Нематеријални средства

	2007	2006
Состојба на 1 јануари		
Набавна вредност	96.823	82.113
Акумулирана амортизација	(65.476)	(52.117)
Сегашна вредност	31.347	29.996
Состојба на 1 јануари, сегашна вредност	31.347	29.996
Зголемувања на средствата во текот на годината	22.627	13.534
Трансфери	-	1.176
Амортизација за годината	(23.204)	(13.359)
Инвестиции во тек	129	-
Состојба на 31 декември	30.899	31.347
Состојба на 31 декември		
Набавна вредност	119.450	96.823
Инвестиции во тек	129	-
Акумулирана амортизација	(88.680)	(65.476)
Сегашна вредност	30.899	31.347

27. Пригодни ковани пари

Пригодните ковани пари се златници и сребреници кои врз основа на одлука на Владата на Република Македонија се произведени за да се одбележат јубилеи значајни за државата. На 31 декември 2007 година Народната банка располагаше со вкупно 7.889 златници и 324 сребреници (2006: 7.992 златници и 387 сребреници). Пригодните ковани пари во трезорот на Народната банка се наменети за продажба.

28. Побарувања

Побарувањата ги сочинуваат побарувања врз основа на надоместоци и провизии за извршени услуги од страна на Народната банка и побарувања за одржувањето на комплексот банки и останати побарувања:

	2007	2006
Провизии	18.698	18.605
Побарувања за одржување на комплексот банки	2.962	4.119
Вкупно	21.660	22.724

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

29. Останата актива

	2007	2006
Пресметани трошоци за печатење на пари	80.582	46.872
Останати пресметани трошоци	1.366	1.082
Останати средства	8.244	3.115
Канцелариски и други материјали	10.835	10.526
Останати побарувања	325.782	294.278
Исправка на вредност на останати побарувања	(325.782)	(294.278)
Вкупно	101.027	61.595
Тековни	90.192	51.069
Нетековни	10.835	10.526

Движењето на провизиите за останатите средства се прикажани во продолжение:

	2007	2006
Состојба на 1 Јануари	294.278	280.820
Зголемување / намалување на провизии (белешка 14)	(6.086)	13.458
Зголемување на провизии (белешка 14)	37.590	-
Состојба на 31 Декември	325.782	294.278

30. Готови пари во оптек

Обврските на Народната банка за издадени готови пари изнесуваат:

		2007	2006
Готови пари во оптек			
	МКД		
Монета во апоени	0,5	1.603	1.594
Монета во апоени	1	58.972	53.836
Монета во апоени	2	74.765	67.440
Монета во апоени	5	124.316	109.845
Банкнота во апоени	10	250.374	229.268
Банкнота во апоени	50	291.327	275.413
Банкнота во апоени	100	993.212	954.720
Банкнота во апоени	500	3.781.417	3.232.658
Банкнота во апоени	1000	13.696.327	12.270.534
Банкнота во апоени	5000	621.010	572.910
Готови пари во оптек		19.893.323	17.768.218

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

31. Депозити на банки

Обврските врз основа на депозити спрема банките ги одразуваат состојбите на сметките на банките кај Народната банка за порамнување на платните трансакции. Средствата на сметките на банките се вклучуваат во исполнување на задолжителна резерва во денари на банките, на која Народната банка плаќа надомест во пропишан процент (белешка 32).

32. Задолжителна резерва на банки и штедилници

	2007	2006
Задолжителна резерва на штедилници во денари	17.212	14.123
Задолжителна резерва на банки во девизи	7.277.119	6.372.759
Вкупно	7.294.331	6.386.882
Тековни	7.294.331	6.386.882

Согласно со регулативата банките имаат обврска за исполнување на задолжителна резерва во денари и во девизи.

Народната банка плаќа надомест по стапка од 2% на задолжителна резерва во денари на просечно издвоените средства на сметката на банката во текот на периодот на исполнување (2006: 2%). Од јануари 2005 година, Народната банка не плаќа надомест на девизната задолжителна резерва.

Согласно регулативата штедилниците имаат обврска за задолжителна резерва во денари. Обврската за задолжителна резерва на штедилниците се исполнува на фиксно ниво. Народната банка плаќа надомест на задолжителна резерва на штедилниците по стапка на надомест на задолжителна резерва во денари на банките.

33. Благајнички записи на Народната банка

Во текот на 2007 година рокот на достасување на балајничките записи изнесуваше 28 дена. На аукциите на балајнички записи се применуваше тендер со каматни стапки. Каматните стапки на аукциите имаа тренд на намалување и се движеа од 5,71% во јануари до 4,77% во декември. Најниската месечна пондерирана каматна стапка беше регистрирана во ноември и изнесуваше 4,66% (2006 година: рок на достасување 28 дена; тип на тендер со каматни стапки, каматните стапки се движеа од 7,31% во јануари до 5,74% во декември). Балајничките записи на Народната банка ја вклучуваат пресметаната камата во износ од МКД 44.949.000 (2006: МКД 24.232.000).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

34. Денарски депозити на државата

Народната банка врши депозитни работи за државата и органите на државната управа, согласно Законот за Народната банка.

	2007	2006
Единствена трезорска сметка	9.310.218	10.311.031
Останати денарски депозити	2.860.443	2.557.633
Посебен депозит - државни хартии од вредност за монетарни цели	4.597.550	4.611.403
Вкупно	16.768.211	17.480.067
Тековни	16.768.211	17.480.067

Во текот на 2007 година Народната банка плаќаше камата на депозитите на државата по каматна стапка од 1% на годишно ниво (2006: 0,7% годишно). Депозитите на државата ја вклучуваат пресметаната недостасана камата во износ од МКД 16.462.000 (2006: МКД 9.273.000)

Со цел апсорбирање на вишокот ликвидност и развивање на пазарот на хартии од вредност од март 2006 година Народната банка, во соработка со Министерството за финансии, започна да употребува државни записи за монетарни цели. Државните записи за монетарни цели се издаваат на редовните аукции на тримесечни државни записи. Државните записи за монетарни цели по дисконтирана вредност се водат како посебен депозит на Министерството за финансии. Каматата за државните записи за монетарни цели претставува расход на Народната банка. Во текот на 2007 година каматна стапка на тримесечните државни записи се движеше од 6,51% во јануари до 5,15% во декември. Најниската месечна пондерирана каматна стапка беше регистрирана во септември и изнесуваше 3,71%. Државните хартии од вредност за монетарни цели ја вклучуваат пресметаната недостасана камата во износ од МКД 37.834.000 (2006 : МКД 38.469.000).

35. Девизни депозити на државата

Согласно Законот за Народната банка и Законот за девизно работење, Народната банка е агент на државата за вршење платен промет со странство. Органите на централната државна власт и дел од јавните фондови ги депонираат своите девизни приливи на девизни сметки кај Народната банка, под услов Министерството за финансии формално да им одобри да отворат ваква сметка. На 31 декември 2007 година овие депозити изнесуваат МКД 5.520.143.000 (2006: МКД 17.686.878.000). Во 2007 година Народната банка плаќаше камата на девизните депозити на државата по каматна стапка од 0,7% на годишно ниво (2006: 0,5% годишно).

Во девизните депозити се вклучени и депозитите на државата врз основа на главница и камата од деловните банки учеснички во кредитните линии кои се администрираат преку Апекс единицата формирана во Народната банка. На 31 декември 2007 година овие депозити изнесуваат МКД 454.481.000 (2006: МКД 627.718.000). Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

36. Ограничени депозити

Ограничените депозити главно вклучуваат девизни средства на депонентите (државата) кои чекаат извршување на дознака во странство и средства на депонентите (државата) кои претставуваат 100% покритие за акредитив кој е отворен за нивна сметка од страна на Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

37. Обврски спрема ММФ

Обврските спрема ММФ ги сочинуваат обврските врз основа на нето кумулативната алокација, позајмувања и обврски врз основа на членство и депозити на ММФ.

а) Обврски врз основа на нето кумулативна алокација

Со одлука на Извршниот одбор на ММФ од 14 декември 1992 година, Република Македонија наследи 5,4% од обврската во согласност со Законот за правно наследство на Република Македонија на членството во ММФ по нето алокацијата на СПВ од поранешна Југославија, во износ од СПВ 8.378.694.

Според Статутот на ММФ, обврската за алокацијата на СПВ достасува за наплата само во случај и во износ на откажаната алокација на СПВ, за што е потребна одлука од Советот на гувернери на ММФ, со 85% мнозинство гласови, или во случај на укинување на учеството во Одделот на СПВ во рамките на ММФ.

Народната банка плаќа камата на постојниот износ на обврската по алокацијата на СПВ по основната каматна стапка на ММФ и почнувајќи од 2005 година истата ја рефундира од Буџетот на Република Македонија.

б) Обврски врз основа на позајмувања од ММФ

	2007	2006
Enhanced Structural Adjustment Facility (ESAF)	-	382.374
Poverty Reduction and Growth Facility (PRGF)	-	96.573
Extended Fund Facility (EFF)	-	46.946
Stand-by arrangement	-	1.331.558
Stand-by arrangement	-	735.861
Вкупно	-	2.593.312
Тековни	-	391.246
Нетековни	-	2.202.066

Средствата од повлечените кредити врз основа на склучени аранжмани со ММФ пред сè беа наменети за поддршка на платниот биланс. Народната Банка на 23 мај 2007 година изврши целосна предвремена отплата на обврските на Република Македонија спрема ММФ (концесионални и неконцесионални заеми) во вкупен износ од МКД 2.008.700.000 (29.200.000 СПВ односно 32.800.000 ЕУР).

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

в) Обврски врз основа на членство кај ММФ (види белешка 22):

	2007	2006
Обврски врз основа на издадена меница за членство кај ММФ	4.696.154	4.981.932
Обврски врз основа на сметка 1	11.770	12.486
Обврски врз основа на сметка 2	139	147
Вкупно	4.708.063	4.994.565
Тековни	4.708.063	4.994.565

38. Останати депозити

	2007	2006
Обврски врз основа на денарски депозити спрема други домашни субјекти	2.006.574	1.883.008
Обврски врз основа на денарски депозити спрема Меѓународни финансиски институции	2.747	16.547
Вкупно	2.009.321	1.899.555
Тековни	2.009.321	1.899.555

Обврските врз основа на денарски депозити спрема други домашни субјекти ги сочинуваат: клиентските сметки на брокерските друштва, сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност и сметката на Фондот за осигурување на депозити. Клиентските сметки на брокерските друштва и сметката на Централниот депозитар за хартии од вредност служат за порамнување на трансакции за работи со хартии од вредност. Народната банка не плаќа камата на овие депозити. Сметката на Фондот за осигурување на депозити, согласно Законот за осигурување на штедни влогови се држи кај Народната банка. Народната банка плаќа камата на сметката на Фондот за осигурување на депозити од 0,85% годишно (2006: 0,70% годишно).

Сметките на меѓународните финансиски институции се депонирани кај Народната банка. Народната банка не плаќа камата на овие депозити.

39. Останати обврски

Обврските се анализирани на следниот начин:

	2007	2006
Обврски по распределена добивка	1.288.761	257.757
Обврски произлезени од стечајот на БНТ	148.450	149.323
Обврски по наплатени ануитети од продадени општествени станови	14.982	6.265
Обврски врз основа на даноци	825	1.473
Други обврски	9.554	9.529
Вкупно	1.462.572	424.347

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Обврските по распределена добивка се однесуваат на добивка која треба да се исплати во Буџетот на Република Македонија, а во согласност со одредбите на Законот за Народната банка.

Обврските произлезени од стечајот на Банката за надворешна трговија (БНТ) се однесуваат на наследени обврски на Народната банка врз основа на штедни влогови на граѓани затекнати во моментот кога беше објавен стечајот на банката во 1995 година, во висина од МКД 292.442.000. За измирување на овие обврски, од стечајната маса на БНТ на Народната банка и беа обезбедени недвижности кои Народната банка веднаш, без надомест, ѝ ги отстапи на Владата на Република Македонија.

Обврските по наплатени ануитети од продадени општествени станови претставуваат обврски спрема Буџетот на Република Македонија за неисплатена денарска противвредност на девизни приливи врз основа на наплатени редовни ануитети од продадени општествени станови на физички лица. Уплатите од физичките лица ги примаат деловните банки и ги пренесуваат на посебна девизна сметка на Буџетот на Република Македонија кај Народната банка. Овие уплатени девизни средства се акумулираат на посебна сметка во Народната банка и нивната денарска противвредност Народната банка еднаш неделно ја пренесува на Буџетот на Република Македонија.

40. Посебна резерва

	2007	2006
Посебна резерва за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со банки	262.599	229.937
Посебна резерва за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со осигурителни компании	16.227	16.227
Вкупно	278.826	246.164

Посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови се однесуваат на проценетиот износ на главница и камата кои Народната банка очекува дека можеби ќе мора да им исплати на деловните банки (поради неизвршување на инструмент за обезбедување за банка во стечај) и осигурителни компании кои имаат поднесено тужба против Народната банка).

Движењето на посебните резерви за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови се прикажани во продолжение:

	2007	2006
Состојба на 1 јануари	246.164	154.272
Ослободени посебни резерви поврзани со судски спорови со осигурителни компании	-	(23.038)
Зголемување на посебните резерви за потенцијални обврски врз основа на судски спорови со банки (белешка 14)	32.662	114.930
Состојба на 31 декември	278.826	246.164

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиие износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

41. Останата пасива

	2007	2006
Депонирани средства врз основа на одземена ефика и депонирани емства	399.951	331.305
Контра-ставка на пригодни ковани пари	78.118	79.182
Одложени приходи	22.374	11.770
Уплати на капитал во очекување на лиценца за вршење на дејност	-	51.998
Пасивни временски разграничувања ММФ	-	18.765
Обврски кон добавувачи и други обврски	18.912	64.397
Вкупно	519.355	557.417

Обврските врз основа на депонирани средства по одземени ефективни средства и депонирани емства се однесуваат на депонирани девизни средства кои надлежни државни органи ги одземале од правни и физички лица како задолжителна мерка и против кои покренале тужби кај надлежните судови. Во зависност од судското решение, овие девизи му се враќаат на лицето од кое се одземени или во денарска противвредност се исплатуваат во Буџетот на Република Македонија. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Уплатите на капитал во очекување на лиценца вклучуваат депозит кој се однесува на барање за издавање лиценца од Министерството за финансии за вршење на осигурителна активност, а во согласност со Законот за супервизија на осигурувањето. Народната банка не плаќа камата на овие средства.

Контра-ставката на пригодните ковани пари е резултат на сметководствената политика во однос на пригодните ковани пари (како што е објаснето во белешка 2Љ и белешка 27).

42. Капитал и резерви

Капитал

Капиталот на Народната банка е дефиниран со Законот за Народната банка и истиот на 31 декември 2007 година изнесува МКД 1.289.789.000 (2006: МКД 1.289.789.000).

Општи резерви

Во согласност со одредбите на Законот за Народна банка, по издвојувањето на нерезализираните приходи во ревалоризациони резерви, 70% од остатокот на добивката се распределува во општи резерви се додека не се постигне нивото на примарниот капитал на Народната банка. По достигнување на примарниот капитал, 15% од остатокот на добивката се распределува во општи резерви, а остатокот се распоредува во Буџетот на Република Македонија. Општите резерви се користат за покривање на општите ризици од работењето на Народната банка.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Белешки кон финансиските извештаи за годината завршена на 31 декември 2007
(Сиите износи се искажани во илјади МКД, доколку не е поинаку назначено)

Ревалоризациони резерви

	2007	2006
Ревалоризациони резерви од нереализирани курсни и ценовни промени		
○ Ревалоризациони резерви од курсни разлики	2.578.252	3.416.173
○ Ревалоризациони резерви од ценовни и курсни промени на злато	3.665.954	2.505.218
○ Ревалоризациони резерви од ценовни промени на хартии од вредност за тргување	221.846	48.742
Вкупно	6.466.052	5.970.133

Ревалоризационите резерви претставуваат акумулирани нето нереализирани позитивни курсни и ценовни промени од периодичните курсни ревалоризации на девизните средства и обврски, кои се користат како резерва против можни идни негативни трендови во движењето на курсните и ценовните промени соодветно.

Ревалоризационата резерва од пресметани курсни разлики од девизните средства и обврски, е намалена поради покривање на износот на пресметани нето негативни курсни разлики за 2007 година во износ од МКД 837.921.000 (2006: пресметаните нето негативни курсни разлики во износ од МКД 933.874.000 се покриени од Ревалоризациони резерви).

Ревалоризационата резерва од курсни и ценовни промени на златото за 2007 година е зголемена за износ од МКД 1.160.736.000 врз основа на распределба на нереализираните нето позитивни ценовни и курсни разлики на златото (2006: МКД 638.349.000).

Ревалоризационата резерва за ценовни промени на хартиите од вредност за тргување е зголемена за износ од МКД 221.251.000 врз основа на распределба на нереализираните нето позитивни ценовни промени на хартиите од вредност за тргување по принципот хартија по хартија. Ревалоризационите резерви врз основа на реализирани ценовни промени од хартиите од вредност во износ од МКД 48.147.000 се распределени во општи резерви и Буџетот на Република Македонија.

43. Пари и парични еквиваленти

	2007	2006
Депозити во странска валута (белешка 16)	54.860.928	70.344.878
Ефективни странски пари (белешка 17)	90.101	206.660
СПВ средства кај ММФ (белешка 19)	60.484	138.555
Вкупно	55.011.513	70.690.093

44. Преземени и потенцијални обврски

а) Тужби

Во моментот се водат неколку судски постапки против Народната банка кои произлегуваат од тековното работење. Народната банка се спротивставува на овие тужби и врз основа на правен совет смета дека нема да се јават значајни материјални загуби, освен износот за кој веќе е направена резервација (белешки 14 и 40).

45. Трансакции со поврзани субјекти

Народната банка има трансакции со поврзани субјекти, со Владата на Република Македонија и со сите членови на Советот. Трансакциите и состојбите со поврзаните субјекти се прикажани во белешките 5, 6, 12, 21, 34 и 35.